

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง

กรรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปีที่ 4 ฉบับที่ 15-16 ม.ค. - มิ.ย. 50 ISSN 1685-9952

Streptococcosis 1
 รายงานเพื่อการวินิจฉัยโรค
Streptococcus spp. ที่ จ.อุตรดิตถ์.3
 รายงานการชันสูตรโรคสัตว์
 ม.ค.- มี.ค. 50 5
 เม.ย.- มิ.ย. 50 6

STREPTOCOCCOSIS

น.สพ.สกลสิทธิ์ สิงห์แจ่ม
 สพ.ญ.ธรรมรัฐ หรรพร้อม

สาเหตุ

เกิดจากเชื้อแบคทีเรีย *Streptococcus suis* ใน Family Streptococcaeae Genus Streptococcus สามารถสร้างแคปซูลและสลายเม็ดเลือดแดง มีการจัดแบ่งเชื้อตามลักษณะของ Capsular Antigen เป็นซีโรไทป์ (Serotype) ต่าง ๆ ถึง 35 serotypes ซีโรไทป์ที่มีความรุนแรงสูงในการก่อโรคในคนคือ serotype II และ serotype I ตามลำดับ

อาการ

ปกติสุกรที่มีการติดเชื้อมักไม่แสดงอาการ ส่วนใหญ่เชื้ออยู่บริเวณต่อมทอนซิลบริเวณเพดานปาก (palatine tonsil) เยื่อเมือกบุโพรงจมูก และต่อทางเดินระบบสืบพันธุ์ เมื่อสุกรอยู่ในภาวะเครียด เช่นเลี้ยงอย่างแออัด และมีระบบการถ่ายเทอากาศไม่ดี ทำให้สัตว์อ่อนแอเชื้อจะฉวยโอกาสจนเป็นสาเหตุให้เกิดอาการสมองอักเสบ ข้ออักเสบแบบรุนแรง กล้ามเนื้อและเยื่อหุ้มหัวใจอักเสบ มีการติดเชื้อในกระแสโลหิตจนถึงขั้นเสียชีวิต กลุ่มสุกรที่เสี่ยงต่อการติดเชื้อเป็นสุกรหย่านม สุกรขุน โดยเฉพาะสุกรในช่วงอายุ 8-15 สัปดาห์

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเผยแพร่ข้อมูลวิชาการด้านสุขภาพสัตว์
2. เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านการปศุสัตว์
3. เพื่อเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างชาวปศุสัตว์

ในคนระยะฟักตัวของโรคประมาณ 1-3 วัน อาการที่พบได้แก่ มีไข้ คลื่นเหียน ปวดศีรษะ เยื่อหุ้มสมองอักเสบ ข้ออักเสบ ม่านตาอักเสบ ผู้ป่วยอาจสูญเสียการได้ยิน จนถึงขั้นหูหนวก ภายหลังจากหายจากอาการป่วยแล้ว อาจมีความผิดปกติในการทรงตัว ในรายที่อาการรุนแรงอาจถึงขั้นเสียชีวิตเนื่องมาจากการติดเชื้อในกระแสโลหิต

การติดต่อ

การติดต่อในสุกรเกิดจากการสัมผัสโดยตรง (nose to nose) และการหายใจเอาเชื้อที่มีอยู่ในอากาศเข้าไป สุกรตั้งท้องที่มีสุขภาพดี ที่มีเชื้ออยู่ในร่างกาย ในช่วงคลอดเชื้อจะถูกขับออกมาพร้อมกับสิ่งคัดหลั่งด้วยรวมถึงในน้ำนม ในช่วงที่มีการให้นม การติดต่อระหว่างฝูงมักเกิดขึ้นเมื่อมีการเคลื่อนย้ายฝูงสุกร นอกจากนี้เชื้อยังสามารถแพร่ไปกับสิ่งปนเปื้อนและแมลงวัน รวมถึงนกซึ่งเป็นตัวกักโรคอีกด้วย

คนสามารถติดเชื้อจากการสัมผัสกับสุกรที่ติดโรค เชื้อจะเข้าสู่ร่างกายผ่านทางบาดแผล รอยถลอก หรือเยื่อเมือก รวมทั้งการบริโภคเนื้อสุกรที่ไม่ผ่านการปรุงสุกก็ทำให้เกิดการติดเชื้อนี้ได้

การวินิจฉัย

1. จากประวัติ อาการที่สัตว์แสดง ร่วมกับวิธีการที่พบ
2. ตรวจทางจุลพยาธิวิทยา และ Immunohistochemistry
3. ตรวจแยกเชื้อและจำแนกกลุ่มย่อยของเชื้อจากตัวอย่าง เช่น nasal swab น้ำเลี้ยงสมองและไขสันหลัง เลือด และ น้ำเลี้ยงข้อ
4. ตรวจจำแนกเชื้อ โดยเทคนิค Polymerase Chain Reaction (PCR)

การป้องกันและควบคุม

ในคน หลีกเลี่ยงการบริโภคเนื้อสุกรและเลือดสุกรดิบ หรือสุก ๆ ดิบ ๆ

ในสุกร เนื่องจากเชื้อมีสุกรเป็นสัตว์พาหะนำโรคซึ่งมักไม่แสดงอาการป่วย ดังนั้นการเลี้ยงสุกรให้อยู่ในสภาวะสุขภาพที่ดี เช่น ไม่เลี้ยงให้อยู่กันอย่างแออัด อากาศในโรงเรือนถ่ายเทได้ดี สามารถป้องกันอากาศเปลี่ยนแปลงกะทันหันได้ ทำให้สุกรจะมีร่างกายแข็งแรง เชื้อ *Streptococcus suis* ที่มีอยู่ในช่องปากและโพรงจมูกก็ไม่สามารถเพิ่มจำนวนและฉวยโอกาสก่อให้เกิดโรคในสุกรได้

รายงานการเฝ้าระวัง กรณีผู้ป่วยติดเชื้อ *Streptococcus suis*. ในพื้นที่ จ.อุตรดิตถ์

น.สพ.ชัยงค์ สาก้า*

ตามที่ ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ภาคเหนือตอนล่าง ได้รับแจ้งจากทางสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 6 ร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุตรดิตถ์ แจ้งว่า ทางโรงพยาบาลอุตรดิตถ์ ได้รายงานพบผู้ป่วยเสียชีวิตจากการติดเชื้อ *Streptococcus suis*. จำนวน 2 ราย คือ

รายที่ 1. เป็นชาย อายุ 47 ปี เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 13 พฤษภาคม 2550 และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ ในวันเดียวกัน อาการทรุดหนักจนต้องเข้ารับการรักษาที่ห้อง ไอ ซี ยู จนกระทั่งเสียชีวิต เมื่อวันที่ 16 พฤษภาคม 2550

รายที่ 2. เป็นหญิง อายุ 37 ปี เริ่มป่วยเมื่อวันที่ 18 พฤษภาคม 2550 และเข้ารับการรักษาที่โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ ในวันเดียวกัน อาการทรุดหนักจนต้องเข้ารับการรักษาที่ห้อง ไอ ซี ยู เช่นกัน จนกระทั่งเสียชีวิต เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2550

จากประวัติของผู้ป่วยที่เสียชีวิตทั้ง 2 ราย พบว่า

รายที่ 1. มีอาชีพ รับจ้างส่งของด้วยสามล้อถีบ ในตลาดสดเทศบาล 3 ต.ท่าอิฐ อ.เมือง เทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ รับจ้างส่งผัก ผลไม้ และซากสัตว์ จากแผงจำหน่ายไปส่งให้กับลูกค้า นอกจากนี้ยังรับจ้างล้างเชิงและแผงจำหน่ายเนื้อสัตว์ ในตลาดสด ดังกล่าวด้วย

รายที่ 2. มีอาชีพ ขายลูกชิ้นปิ้ง หมี่คลุก อยู่บริเวณหน้าบ้านของตนเอง ต.บ้านดำนานาขาม อ.เมือง จ.อุตรดิตถ์ สอบถามพฤติกรรมของผู้เสียชีวิตพบว่า มีพฤติกรรมในการดื่มสุราเป็นครั้งคราว ชอบรับประทานอาหารที่ปรุงไม่สุก และมีโรคประจำตัวเป็นโรคทาลัสซีเมีย และเมื่ออายุ 19 ปี เคยทำการผ่าตัดม้าม ที่โรงพยาบาลอุตรดิตถ์ ส่วนเนื้อสุกรที่ผู้เสียชีวิตซื้อมาปรุงเป็นอาหารประจำ ซื้อมาจากเชิงในในตลาดสดบ้านดำนานาขาม ซึ่งในตลาดดังกล่าว มี 3 ราย รายที่หนึ่ง ซ้ำแหละเองที่บ้านและมีฟาร์มเป็นของตนเองด้วย ส่วนอีก 2 ราย จะซื้อเนื้อสุกรมาจากเทศบาลเมืองอุตรดิตถ์ มาจำหน่าย

จากประวัติของผู้ป่วยที่เสียชีวิต และความเสียดังกล่าว ทางศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ภาคเหนือตอนล่าง และสำนักสุขศาสตร์สัตว์และสุขอนามัยที่ 6 ร่วมกับสำนักงานปศุสัตว์จังหวัดอุตรดิตถ์ ได้ทำการสำรวจและเฝ้าระวัง โดยเก็บตัวอย่างในพื้นที่ อ.น้ำปาด, อ.ลับแล และ อ.เมืองอุตรดิตถ์ โดย สุ่มเก็บตัวอย่างสำลีป้ายจมูก(masal swab)จากสุกรในฟาร์มพื้นที่, และสุ่มเก็บตัวอย่างไขกระดูก(Bone marrow), ต่อมทอนซิลและเนื้อ จากแผงจำหน่ายในตลาดสด โดยเริ่มทำการสำรวจตั้งแต่วันที่ 23 พฤษภาคม 2550 ที่ผ่านมา ถึงวันที่ 13 มิถุนายน 2550 โดย ทางศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ ภาคเหนือตอนล่าง ได้ดำเนินการชันสูตรทางห้องปฏิบัติการ แบคทีเรียวิทยาและเชื้อรา ซึ่งสรุปผลทางห้องปฏิบัติการได้ดังนี้

ตัวอย่าง สำลีป้ายจมูก(nasal swab) จำนวน 27 ตัวอย่าง

ตรวจพบ *Streptococcus spp.* จำนวน 16 ตัวอย่าง

ตรวจพบ *Streptococcus suis.* จำนวน 3 ตัวอย่าง

ตัวอย่าง ทอนซิล, ไชกระดูก(Bone marrow)และเนื้อ จำนวน 9 ตัวอย่าง

ตรวจพบ *Streptococcus spp.* จากตัวอย่างทอนซิล จำนวน 1 ตัวอย่าง

ตรวจพบ *Streptococcus spp.* จากตัวอย่างไขกระดูก(Bone marrow) จำนวน 2 ตัวอย่าง

จากผลการชันสูตรทางห้องปฏิบัติการ ตรวจพบเชื้อ *Streptococcus spp.* และ *Streptococcus suis.* ในสุกรที่มีชีวิตในฟาร์ม โดยสุกรไม่ได้แสดงอาการป่วย หรือพบปัญหาในฟาร์มแต่อย่างใด พบเชื้อจากตัวอย่างจากแผงจำหน่ายในตลาดสด ทั้งนี้ตำแหน่งที่จะพบเชื่อดังกล่าวในสุกร ส่วนใหญ่จะพบเชื้อได้ที่ ระบบทางเดินหายใจส่วนบน, ทอนซิล และบริเวณอื่นก็มีโอกาสที่จะพบเชื้อนี้ได้เช่นกัน ซึ่งจากการสำรวจพบเชื่อดังกล่าวจากตัวอย่างจากแผงจำหน่ายในตลาดสด บ่งชี้ได้ถึง ภาวะเสี่ยงของผู้บริโภคที่จะได้รับเชื้อ หากมีการบริโภคอาหารที่ปรุงไม่สุก ดังนั้น ควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้ กับประชาชนในพฤติกรรมกรบริโภค โดยให้รับประทานอาหารที่ปรุงสุกแล้วเท่านั้น เพื่อการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงที่จะติดเชื้อ *Streptococcus suis.* และเชื้อที่อาจจะก่อโรคอื่นๆ ด้วย

ศูนย์วิจัยและพัฒนาการสัตวแพทย์ภาคเหนือตอนล่าง

อ.วังทอง จ.พิษณุโลก 65130 โทร 0-5531-2069

E-mail : vrd_sn@dld.go.th

ชำระค่าฝากส่งเป็นรายเดือน
ใบอนุญาตเลขที่ 60/2542
ไปรษณีย์วังทอง

เหตุขัดข้องที่นำจ่ายผู้รับไม่ได้

- 0 จำนวนไม่ชัดเจน
- 0 ไม่มีเลขที่บ้านตามจำหน่าย
- 0 ไม่ยอมรับ
- 0 ไม่มีผู้รับตามจำหน่าย
- 0 ไม่มารับภายในกำหนด
- 0 ผิด
- 0 เลิกกิจการ
- 0 ลาออก
- 0 ชำย ไม่ทราบที่อยู่ใหม่
- 0 เลขที่บ้านไม่ถึง
- 0 บ้านรื้อถอน
- 0 เลขขาดหายไป
- 0 อื่นๆ
- ลงชื่อ

